

ר.ט.

פרוטוקול מס' 63/ב

מישיבת ועדת הכספים, שנתייטה ביום ג'
ב' באב תשי"ג (14.7.53) בשעה 8.30

נוכחים:

- י. גורי - היו"ר
- א. אליטר
- ח. מריאב
- ש. בז'רנו
- י. בדר
- א.מ. גניחובסקי
- ט. דיין
- א. הרצפלד
- ק. לוז
- י. פורדר
- א. ציזלינג

מזמנים:

- סר טויאל - מנהל סטוד הפנים
- סר ברנזון - מנהל סטוד העבודה
- סר זגלי - המסנה למנהל סטוד האוצר
- סר איתן - מנהל סטוד החוץ
- סר אבנון - מטעם סטוד החוץ
- סר עמיר - מטעם סטוד החוץ
- סר דאובר - מטעם סטוד החוץ
- סר ספיבק - מטעם סטוד האוצר
- סר גזק - מזכיר הוועדה

סדר-היום:

- א) תקציב סטוד הפנים;
- ב) תקציב סטוד העבודה;
- ג) תקציב סטוד החוץ.

=====

וועדת הכספים
15.7.53

ר.ט.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גורלי:

אני מבקש את סר מויאל, מנהל משרד הפנים, לענות על השאלות שבטאלון בישיבה הקודמת ע"י חברי הוועדה,

סר מויאל: משרד הפנים מתחלק ל-5 אגפים: האגף הגדול ביותר הוא האגף לשלטון עצמי, ואחריו באים: האגף למירסם התושבים, האגף לעליה, האגף לאדמיניסטרציה והאגף לתכנון. בראש כל אגף עומד סגן המנהל הכללי, וחמשת הסגנים כפופים למנהל הכללי של משרד הפנים, האחראי לפעולתו הסדירה של המשרד כולו בפני סר הפנים.

פעולת המשרד במדינה נעשית באמצעות 6 מחוזות אדמיניסטרטיביים: במסך התקופה האחרונה חילקה הממשלה, בהתאם לסטכריות הניתנות לה ע"י "דבר הסלך בשועצתו" משנת 1922 וע"י חוק המעבר, את המדינה ל-6 מחוזות בפרדים, והם הם המחוזות באמצעותם פועל משרד הפנים במדינה כולה. המחוזות בנויים בצורה דומה לסבנהו של משרד הפנים. גם הם, בהתאם לחלוקתו של משרד הפנים, מחולקים ל-5 מחלקות, והן פועלות בצורתם, תחת פקוחו של המפונה על המחוז. המחוזות עצמם מחולקים למספר נפות, ובכל נפה יש לנו קצין נפה, אשר בא במגע עם יתר התושבים במדינה.

אני חילקתי את תשובותי לשאלות חברי וועדת הכספים ל-5 חלקים, לפי האגפים, ובהתאם לחלוקה זו אנסה לעמוד על השאלות שבטאלון. אתחיל בחלק הראשון - האגף לשלטון עצמי.

השאלות בתחילו בבקשה לתאר בפניכם את פעולתו של משרד הפנים בבקורת על ההוצאות של הרשויות המקומיות. משרד הפנים, בתוקף סמכות חוקית שיש לו, מטטר את תקציבי הרשויות המקומיות, וע"י כך הוא מבקר את ההוצאה ונחיצותה. מלבד הבקורת על התקציבים, ישנה בקורת נוספת הנעשית ע"י משרד הפנים. מכיוון שהוא המטטר את הפסים הפוטלים ע"י הרשויות המקומיות מדי שנה בשנה, אין רשות מקומית יכולה להטיל איזה שהוא מס על התושבים, מבלי לקבל לראשונה את אישורו של משרד הפנים. לאחר קבלת האישור גם על המספרים וגם על התקציב, אין למשרד הפנים הטכניזציה הדרושה בכדי לבקר אם הרשויות המקומיות הוציאו את הכספים בנותם הסעיפים בהם אושר התקציב. אם אנו קובעים לרשות מקומית מסויימת, שאין לה לתת טכורת ליותר ממטר סגן אחד, אין באפשרותנו לאחר מכן לראות אם באמת שילמו רק לסגן אחד, או ליותר מזה. הפעולה הזאת נעשית ע"י מבקר המדינה, הבודק את ההוצאה. לאחר מכן הוא מפציג למשרד הפנים דו"ח על כל סטייה, ובהתאם לכך דורש משרד הפנים החברים שהרשות המקומית על סיבת הסטייה. במקרה שאין הצדקה להוצאה, בטכורתו של סר הפנים לדרוש החזרת התשלום, ודבר זה כבר נעשה בטני הקרים. יש הכרח לקבל אישור ממשרד הפנים לפני ההוצאה.

בשאלתי בדאגה ע"י חברי הוועדה, מה עושה משרד הפנים בכדי להגביר את יעילות האדמיניסטרציה ברשויות המקומיות. יש לדעת שמשרד הפנים צריך תמיד להפס איזה שהוא סביל זהב. יש בכל הרשויות המקומיות מה שנקרא "לנקטל פטריוטיזם", והם אינם רוצים בהתערבות יתר של משרד הפנים, בכל פעולה שנעשית על ידם. לפעמים ההתנגדות הזאת של הרשויות המקומיות היא טמך צעקנית, אבל לעתים היא די צודקת. אסור לנו להתערב בחייה של כל רשות מקומית. אולם בקטנו מכל הרשויות המקומיות לבחור בוועדות ייעול אשר תבדוקנה את המנגנון, לאור המצב הכספי ומצב הפעולות של אותה רשות מקומית. כל הוועדות מבלי יוצא מן הכלל אינו וועדות ייעול, והן פועלות היום בכל הרשויות המקומיות. ממספר רשויות מקומיות כבר קבלנו את הדו"חות, אולם ישנן וועדות שפעולתן עדיין לא נסתיימה. אנו מקווים שבתום תקופת הקיץ, כעבור התקופה הקשה במשרד הפנים, בה הוא מטפל בעניני תקציב, נתפנה לספל בדו"חות האלה ונברר עם הרשויות המקומיות, עד היכן הגיעו בהוצאה לפועל של המלצות וועדות הייעול.

ד.ט.

בשאלתי כמה שאלות על הסוגיות הדתיות.
אני רוצה רק לומר שחוק תקציבי הסידורים היהודיים הדתיים הוא שהקים את הסוגיות הדתיות. הביקורת על הפעולות של הסוגיות הדתיות אינה במסכות שר הפנים, אלא במסכות שר הדתות. תקציבי הסוגיות הדתיות טעונות אישור של הרשות המקומית. במקרה של סכחוך בין הרשות המקומית והסוגיה הדתית - מכריעה בדבר הממשלה. שליט תקציב ההוצאות של הסוגיות הדתיות סגורה ע"י הממשלה, ושני שליטים ע"י הרשויות המקומיות. לעומת זה ישנה בידי שר הדתות הסמכות להגדיל את השתתפות הממשלה במקרים מיוחדים, לפי התקציבים אשר בידו. הביקורת של משרד הפנים על פעולות הסוגיות הדתיות אינה ישירה והתערבותו בכל הבעיות הקשורות בפעולות הסוגיות הדתיות היא כסובן סמך מוגבלת.

בעיית הירחון המוניציפאלי עוררה גם הד רחב בציבור, וברצוני לעסוק עליה. עלי לציין, כי אין באפשרותו האדמיניסטרטיבית לשאת במעטה של הוצאת ירחון קבוע. אין באפשרותו לעשות זאת. אולם אין זה רק בעיה תקציבית, אלא הגענו לכלל מסקנה, שאנו נגיע לידי יעילות גדולה יותר לא בהוצאת ירחון קבוע, אלא בהוצאת חוברות מדי פעם בפעם, אשר תכלנה הוצאות בקטר לפעולות הרשויות המקומיות, על אפיין השונה, ובתוספת סיוע מיוחדת תצאנה חוברות שתעוררנה בעיות הקשורות עם השלטון העצמי. אנו מאמינים שע"י כך תקטן המעטה המוטלת על משרד הפנים והתועלת תהיה רבה יותר. אין כל הצדקה לדעה שביטול הירחון באה מסיבת מעמדו של עורך זה או אחר, או כותב מאמר זה או אחר. כאשר הוחלט על ביטול הירחון, לא ידענו בכלל מהו העורך. או יותר נכון, לא חשבנו על כך בטעה שהחלטנו על ביטולו של הירחון - גרסו לכך סיבות אחרות לגמרי.

ומכאן - לגרעונות של הרשויות המקומיות.
אין לנו האפשרות לענות בדיוק מוחלט מהו הגרעון הכולל של הרשויות המקומיות, אבל הוא מגיע בערך ל-12 מיליון ל"י. כשאנו מזכירים את הסכום הזה, אין זאת מותרת, כי הרשויות המקומיות חייבות היום להחזיר את הסכום הזה. הגרעון הזה עומד במסגרת חובותיהן של הרשויות המקומיות אשר הן התחייבו להחזיר תוך תקופה של בערך 5 שנים מהיום. תוך שנת התקציב הנוכחית חייבות הרשויות המקומיות להחזיר כ-5 מיליון ל"י, ועל הסכום הזה אנו דנים כשאנו מדברים על הקונסולידציה של החובות. לעת עתה עדיין לא שאנו מקור להשגת 5 מיליון ל"י אלה, לעומת זאת נעשו כבר פעולות ע"י משרד הפנים, ברוח הקונסולידציה של החובות. ראשית, וזהו הישג גדול מאוד לדעת משרד הפנים, הצלחנו להשיג רחיק 50% מהתשלומים שהעיריות והסוגיות המקומיות חייבות לאוצר למשך שלוש שנים. אי אפשר לחלק בתופן מספרי את החובות אלה שבאו מתקציב כללי ואלה שבאו מתקציב פיתוח. אולם ברור דבר אחד: כל החובות באו כתוצאה מהסלת חובות על הרשויות המקומיות לפתח בהתאם לתכנית הכלכלית שהיתה עם קום המדינה. אז הכריחו את הרשויות המקומיות להוציא כספים; אז היתה הגדרה שרשות מקומית גרועה אם אינה חייבת כסף; כאשר התהפך הגלגל על פיו ובאה התכנית הכלכלית החדשה, האוצר לא שכח את הכספים שהיו חייב את הרשויות המקומיות לשלם, אלא האיפך: הוא דורש את הכסף בחזרה במלוא פיו.

בתוספת להסכם עם האוצר, הגענו לכלל הסכם דומה לו עם הבנקים העיקריים במדינה: הבנק הלמוסי, הבנק לדיסקונט, בנק הפועלים ובנקים ידועים גם הלוראה והסכונ. הם ידחו את התשלומים ל-3 שנים.

מתבנה מו"ט בין האוצר לבין משרד הפנים להשגת 5 מיליון ל"י בוספים לקונסולידציה של החובות, אבל לצערנו הרב עוד אין באפשרותנו להציע הצעה קונקרטיה שאין להשיג את הסכום הזה, וכל זמן שלא תהיה לנו הצעה כזו, לא נוכל לקבל את הכסף.

בשאלתי באמצעות אילו משרדים מקבלות הרשויות המקומיות הלוואות, ולאילו משרדות. ובכן, כמעט שאין משרד ממשרדי הממשלה שאינו מלווה כספים ישירות לרשויות המקומיות, האחריות מוטלת אה"כ על משרד הפנים, להבטיח את התקציבים האלה, למרות שלא היה

באפשרותו לקבוע ראשונה אם הרשות המקומית יכולה בכלל לקבל את
ההלוואה, ומה הן הדרכים בהן היא תצטרך לנקוט, כדי להחזיר אותה.
כטובן שקשה מאד להגיע לבקורת על הצעד המפורסם מבלי להגיע לבקורת על
הצעד הראשון. אנו בלחצים מלחמה קשה בכדי להבטיח תיאום מוחלט של כל
המטרדים המלווים כספים לרשויות המקומיות, או בנותנים להן מענקים.
הקטנו ועדה בינמטרדית אשר מתפקדה לתאם את בעיית מתן ההלוואות האלה
לרשויות המקומיות. בקטנו, לאור נסיוננו הבלתי מוצלח בעבודת ועדה זו,
להוסיף לה בציג מסרד המוצר. כל הלוואה תהיה קטורה עם אישור וועדה
זו.

בשאלתי מדוע אין מסרד הפנים בותן לעירית ירושלים
הלוואה עבור עבודות דחק. בעיית ירושלים היא מיוחדת במינה, ולא רק
בתוקף היותה בירה, אלא גם בתוקף מצבה המדמיניסטריטיבי והכלכלי הקשה.
עם קום הפדינה, למחר חלוקת העיר לשניים, לא נשאר לעירית ירושלים
הנוכחית כל רכוש, והרכוש העיקרי נשאר בעיר העתיקה. אנו מתכוונן
בעיקר תמתקני מים, חשמל ופבנים אחרים. אין באפשרותה העכשווית של
ירושלים להיענות לבעיות של מחזורי עבודה ולבעיות הפיתוח באותה מידה
שיכולה לעשות זה עיריה אחרת. מתן לכס כסה דוגמאות: כשהתקינו
ירושלים קו מים חדש, הטילו על העיריה תשלום של 2/2 מיליון ל"י,
והיא - בתור שכזהו - לא יכלה לסתם בזה, והיה זה גם בלתי צודק שהטילו
עליה נטל שהיה בעצם בעייה בטחונית והמספלה היתה צריכה לפתור אותה.
דרשו מעירית ירושלים שהיא תתקין את המטמנות הסוגבלתה מים מהספלה,
או יתקנו את צינור המים שפוצץ בזמן מלחמת השחרור - הרי אין זה צודק.
התקנת קו המים מראש העין נפלה על שכמה של עירית ירושלים, והיא מסלמת
עבורו עד היום, גם כי אין היא מסתמשת בו. אין זה צודק ואינו נכון.
בעייה כזאת אינה קיימת בטום עיר בטדינה.

א. אליסר:

כדוגמה קטנה, מולם חרובה, רוצה אני להביא את
מתקני מכבי האש, שהכל נשאר בחלק הטני של העיר.

אנו לא זכינו למנהטים או בשום דבר אחר. ותיקון קטן בענין המים:
עם פיצוץ המטמנות בזמן מלחמת השחרור, הנתנו קו מיוחד, וזה היה הטמץ
העליון שנעשה בכדי לא להעמיד את הבירה בפני צמאון. מסרד הבטחון הלווה
לנו 300 מלף ל"י, והיום אנו עדיין מסלמים, ודבר זה לא נעשה בשום מקום
בארץ, בו נהרשו מתקנים או מכנים בזמן המלחמה. הכל תיקון מסרד הבטחון
וההוצאות היו על חשבוננו, ורק מעירית ירושלים דרשו להחזיר את התשלומים.

מר מויאל:

נוסף לכך, עטירה ירושלים במוסדות דתיים, בבנינים
ומוסדות של ארצות זרות, במכנים של הרכוש הנטוש
ובמכנים של המספלה, ועד היום אין כל המוסדות האלה מסלמים מסים כפי
סמוטל על המזרחים האחרים.

אשר לספלה, אם אפשר להטיל נטל נוסף של מסים על
המזרחים ברשויות המקומיות הטובות, הרי עונה אני בשלילה גמורה.
אנו הגענו כבר לגבולות האפשריים ואין אפשרות להגדיל יותר.

ש. דיין:

אני מקבל זאת. מדוע כאשר סוללים כביש בנהלל,
מסלמים את ההוצאות כל התושבים, וכסוללים כביש
בפתח-תקוה, אין עושים זאת.

מם מויאל:

אני אפשר להשוות את נהלל לפתח-תקוה. אין להשוות
את השירותים הניתנים ע"י נהלל לאלה הניתנים ע"י
פתח-תקוה; אין להשוות את מידת הקמת בתי-הספר בשני המקומות האלה,
את מערכת הגנים הצבוריים, את בעיות הסעד, את הביוב ואת פבנה התושבים.

א. ציזלינג:

זוהי הערכה מוטעית מאד מצד מסרד הפנים, ואני
מתנגד לה. העומס המוטל על המועצות המזוריות הוא
הרבה יותר גדול מזה המוטל על העיריות או הפילו על המועצות המקומיות.

רועדת הכספים
15.7.53

ר.ט.

אין דעתי כדעתו של חבר הכנסת ציזלינג
, ויש לי הוכחות לכך.

מר טויאל:

אני מבקש את העובדות ואת הסטטיסטיק על העומס
הנופל על שכט התושבים בעיר ובכפר.

א. ציזלינג:

אם גם הנטל הנופל על שכטן של הסועצות
האזוריות הוא גדול יותר, הרי הן עצמן
משמשות שהרוטם הוא אחר, היות ואינן מגישות את הדו"חות.

היו"ר י. גורי:

בשאלתי מהו הסכום הכולל של הוצאות הרשויות
הקומוניות בשנת הכספים הנוכחית. לפי הערכתנו,
יגיע הסכום ל-70-65 מיליון ל"י.

מר טויאל:

מדוע לא הוקם מוסד מטרמי פרכזי לעיריות.
עלי לציין, כי זו היתה שמיפתו של משרד הפנים, והורכב הוועדה
צבורית לדיון על דבר זה. מסקנתה היתה, כי אין להסליף בפני
מוסדות הממשלה להקים בטבע הכלכלי הקיים מוסד פרכזי מעין זה,
היות והחסכוניות ודאי לא יגיעו לטווח הסכומים שיהיו דרושים
לשם מימון. שר הפנים הציע לשר המוצר להקים בנק פרכזי לרשויות
הקומוניות, כשם שקיים בנק החקלאות, מולם אין זה דבר שיכול
להסדר תוך זמן קצר.

בשאלתי, ואני חוזר שוב לענין ירושלים,
מה נעשה ע"י משרד הפנים כדי לתקן את מצבה של העיריה. אינני
רוצה להרחיב על כך עתה את הדיבור, מולם ברצוני רק להדגיש
שלושה דברים יסודיים בפעולות משרד הפנים בקשר לירושלים.
(א) רועדה לחקר עניני ירושלים, אשר חלק מהדו"ח שלה כבר הוגש,
והנו סקורים שתוך שבוע אחד יוגש החלק השני. זה נוכל לבדוק
את המצב ולקבוע על יסוד ידיעה יותר מסופסת של הענינים את עתיד
העיריה, והמסדרות שתן עזרה בכדי לפתור אחת ולתמיד את הבעיה של
העיריה, של העיר ושל תושביה. (ב) קיימת החלטה הממשלה, הסכוונת
למשרדים כולם, לתת עדיפות מיוחדת לעניני ירושלים; דבר זה נעשה,
ובזמן האחרון הוקל במידת מה מצבה של העיריה. (ג) עם בואנו למשרד
הפנים, לא היה עיריית ירושלים מקבלת יותר מ-1,500 ל"י - 2,00 ל"י
מסיים ליום ועתה היא מקבלת כ-10,000 ל"י. אינני מומר לזה הרבה, וביח
וביחוד ביחס לעיריות אחרות, מולם זוהי התקדמות ניכרת.

ועתה עובר אני להענקות לרשויות המסוימות,
בסכומים של 4 מיליון ל"י ו-1/2 מיליון ל"י. 4 מיליון ל"י, אין
הם הענקת המוצר לרשויות הקומוניות, אלא בבניית מהערכת ההכנסות
אשר באופן חוקי חייבות לבוא לרשויות הקומוניות, ואין זה פתן
המדינה מאוצרותיה. מיליון ומאתיים אלף ל"י מקבלות הרשויות
הקומוניות ממס שעשועים, מיליון ותשע מאות אלף ל"י מרשויות כלי
רכב, ומס מסוייג 20% - יחד 4 מיליון ל"י. הסכומים האלה מוטלים
לפי החוק על התושבים למען הרשויות הקומוניות פלכתחילה. יוצא מזה,
שהמוצר עוזר לרשויות הקומוניות מקורות ההכנסה שלו, בסכום של
1/2 מיליון ל"י.

אני רוצה להצביע על הנטל שקבל משרד הפנים על
עצמו בהטחה על ישובי עולים. בפסח השנה החולפת הוצאנו על
ישובי העולים סכום של 700 אלף ל"י. אם בוציא סכום קרוב לזה גם
השנה, לא יישאר לנו מאומה מהסכום של חצי מיליון ל"י שמקבלות
הרשויות הקומוניות המוצר. נשמרנו עכשיו ענינים וחמדי כל, ואם כי
היינו צריכים לקבל בשנה שעברה מיליון ל"י דרשנו רק חצי מיליון.
לא ידוע היה לנו כל הענין של ישובי העולים וההוצאות הדרושות,
ובקשתי היא, שוועדת הכספים תיענה למטאלתנו, ותעשה מאמץ
כדי שנקבל את ה-1/2 מיליון ל"י הנוטפות. אנו מבקשים מכם מאד להכיר
בבעיה קשה זו של ישובי העולים.

ברצוני לציין כי ישנן מועצות מקומיות עניות מאד, אשר מוטל עליהן עומד כבד שאינן יכולות לשאת בו. לדוגמה: יקנעם, שהיא בת 60 משפחות, ועליהן הוטלה מעטפה כמו על 260 משפחות. יש דוגמאות רבות כאלה בדרך. ואני חוזר על בקשתי בפני וועדת הכספים, שהיא תפליץ על הקצבת 1/2 מיליון ל"י במוסדות למטרות אלו.

ח. רובין: כמה כסף חייבים מוסדות המדינה לעיריות?

מר מריאל: אנו עומדים להגיע לידי הסכם בקשר עם תשלומים בעתיד, והוקפה וועדה מיוחדת לענין זה. מולט לגבי העבר עדיין אין הסכם. הגענו לכלל הסכם, כי מוסדות הממשלה ישלמו כסדוכז 12,5% ע"י האוצר למטרד הפנים, כדי שיחלקם לרשויות המקומיות. האפוסטרופוס ישלם בטלוגאם את כל החובות הפוטליים עליו בהתאם לחוקי הרשויות המקומיות בענין הנידון.

במועצות מקומיות ישנם מבנים שנמצאים מחוץ לתחומיהן ובענין זה הוקמו וועדות מיוחדות, בכדי להעריך את שווי המבנים האלה הרחוקים ממקומות הישוב, ואת הסכומים ישלמו האפוסטרופוס. כל חובות העבר פגיעים למכום קטן - 300 - 250 אלף ל"י בסך הכל.

בקשר למועצות האזוריות, בסך השנה החולפת נתנו מענק של קצת יותר מ-300 אלף ל"י. לאור המצב שתיאתי לפניכם, לא נוכל להגדיל את המענק למועצות האזוריות בשנת התקציב הנוכחית.

טרם

היו"ר י. גורי: העקרונות של חלוקת 4 מיליון הל"י בקבעו. מסתבר שהחלוקה תהיה לפי עקרונות שונים מאלה שנהגו בהם בשנה שעברה, מאחר שהוכנס סדר חדש ביחסים בין המלטון המקומי לשלטון המרכזי. בישיבה שנתפת של וועדת הכספים וועדת הפנים סוכט, כי העקרונות האלה יובאו לאותה וועדה שנתפת. לכן לא מנסות לי תשובת מנהל מטרד הפנים, שלפי המצב הקיים לא תהיה אפשרות להגדיל את ההקצבה למועצות האזוריות. אז תהיה גם הזדמנות לדיון רחב בענין שעורר חבר הכנסת דיין. מולט זה עדיין נתון לטיקול דעת.

מר מריאל:

אני מקבל את הערת היו"ר. לא הגענו עדיין לכלל החלטה חופשית בקשר לחלוקת המענקים, והקמנו וועדה מיוחדת לענין זה, מולט אני בכל זאת חוזר ואומר, שלאור מצבנו הנוכחי לא תהיה באפשרותנו להגדיל את המענקים למועצות האזוריות.

אשר לשאלות על מפעל הפיס, שהוקם בנובמבר 1951. מאז הקמתו ועד היום הוא אסף 1,138,000 ל"י. מזה חולקו פרסים במכום של 868 אלף ל"י. מלבד הפרסים הוצאו לפרסום ככומים של 249 אלף ל"י ו-113 אלף ל"י בוספים לדמי עכילות. נשאר לנו לחלוקה לרשויות המקומיות סכום של יותר מ-900 אלף ל"י. ע"י הקרן הזאת נעזר בית-חולים מרכזי בתל-אביב במכום של 383 אלף ל"י; בית-חולים "רוטשילד" בחיפה - 35 אלף ל"י ובית-חולים ליולדות בפתח-תקוה - 36 אלף ל"י; בסך הכל 455 אלף ל"י. נשאר ברשות הוועדה המחלקת סכום של יותר מ-400 אלף ל"י לחלוקה בין הרשויות המקומיות למטרות אישפוז. לדעת מטרד הפנים אין לבטל את מפעל הפיס, מכיוון שהרשויות המקומיות מסבולנה מביטול זה, ואנו עוזרים מאד לבעיות האישפוז.

אטרלכנוייה שבעטו ע"י מטרד הפנים לרשויות שהוקמו מחדש ע"י צווים של מרד הפנים. החוק קובע, שעם הקמת מועצה עירונית הרי ש לבחירות הראשונות מונה שר הפנים מועצה מקומית או מועצה איזורית. אנו כסוכן מתייעצים עם המטובה על המחוז ועם תושבי המקום. אנו גם מתחשבים בבחירות לכנסת. כמו כן, במקרים רבים אנו פקיימים בחירות בלתי רשמיות, ולפי זה ממבים את המועצה. אם ישנן תלבנות, הרי אין זה באמסתנו, ותלונות תמיד ישנן.

עד היום הועברו כל תקציבי הרשויות
המקומיות, חוץ משלה של תל-אביב ירושלים וצפת, הועברו כבר לאיסור
מסרד הפנים. האיטור לתקציבים של המועצות המקומיות והמזורים
ניתן בידי המטובים על המחוזות. לאוטת זאת, איטור התקציבים של
העיריות ניתן בידי טר הפנים, איטית. רוב תקציבי המועצות המקומיות
והמועצות המזוריות כבר אוטרו ע"י המטובים על המחוזות והודעת
על כך נשלחו לרשויות המקומיות המלה לעוטת זאת, המצב בעיריות
הוט הרבה יותר קשה, כי ההורטה היא לא לאטר תקציבים בלתי
מאוזנים. אנו דורשים מהרשויות המקומיות קיצוצים דראסטיים
בכל טח אפטר, כדי שיוכלו להגיע לתקציבים מאוזנים.

תכניות קודימיקציה של השלטון העצמי. אנו
רוצה להצביע על כך שהוקמה ועדה במסרד הפנים שמתפקדה לחקור
את המצב הקיים בחוק, להתייעץ עם כל הרשויות המקומיות ולהביא
למסרד הפנים קודיפיקציה של חוק חדש של השלטון העצמי.

נשמתי גם הוכנה לתקציבי הרשויות
המקומיות ההוצאות בקטר עם גני-ילדים עבור ילדים בגיל 5.
ובכן, הרשויות המקומיות הכניסו בתקציביהן רק את הוצאות
ההחזקה, ולא את המסכורות, וזאת - במסכתנו. אנו חשבנו, כי
כאטר הוטכט על כיתוי טאה מחוז של מסכור הסורים, בכללו בהסכט
גם הגבנות.

היו"ר י. גורי:
אנו נפטיק עתה את התשובות לשאלות בקטר
לתקציב מסרד הפנים, ועוברים לתשובות
על שאלות בקטר לתקציב מסרד העבודה.

ב) תקציב מסרד העבודה

א. ציולינג:
ברצוני לשאול שאלה השייכת להלנת הסכר.
אנו יודע שפחלקים עכסיו את התשלומים
לסני חלקים: בעיר כצפת, בה הגיעו הדברים למתיחות חמורה מאד -
משלמים למלה שעובדים במסגרת התקציב הרגיל אולם אין משלמים
למלה העובדים במסגרת תקציב הפיתוח. אנו חושב זאת לדבר חמור
מאד, ותובע הסכר. וועדת הכספים צריכה במסגרת ישיבה זו לקבל
הבטחה ממסרד המוצר וממסרד העבודה | שלא תהיה להבא הלנת שכר מעין
זו.

היו"ר י. גורי:
אנו רוצה להזכיר לחבר הכנסת ציולינג,
כי ביום הביעי שעבר התעוררה אותה השאלה,
והטח השיב טח שהשיב. טחר יהיה המטך לדיון זה, בנוכחותו של טר
המוצר, ואז תוכל לדרוש טח שאתה רוצה.

אנו טבקט את מנהל מסרד העבודה לענות
על השאלות שנשאלו ע"י חברי הוועדה בקטר לתקציב מסרד העבודה.

טר ברנזון:
נשאלו כמה שאלות בקטר לשיכון העמטי,
וביניהן שתיים עיקריות: א) האט התכנית
שהממשלה הכריזה עליה מתגסט ותתגסט בשנה הבאה? ב) מה היא
שיטת ההגדרות בקטר לשיכון העמטי, והאט ישנם סוגים הנהנים מזכויות
עדיפות.

התכנית שהממשלה הכריזה עליה, היא
תכנית ל-4 טנים, והיתה מכוונת ל-48 אלף יחידות דיור, שהיו
צריכות להיבנות תוך 4 טנים, 1/4 בכל שנה. בהרטה לא הגיעו למספר
זה של שטתכנים, אלא רק ל-30 וכמה אלפים ולמעטה הלך ופחת המספר.

ד.ט.

הסיבות הן שונות: חלק מהאגפים לא יכלו לעמוד ביכולת התשלום. בתחילה בדרשו להכניס מאה ל"י בלבד, ונח"כ עוד 400. היו כבר כאלה שגזו יצאו מן הרשימה כחוסר יכולת לשלם. היו גם כאלה שהסתדרו בינתיים בשיכון אחר, וכד'. כיום ממוססת התכנית על בנייה נפשית של 20 אלף יחידות דיור. כיום ישנם קצת יותר מזה דרושים, אבל אנו חושבים להמספר יפחת עוד במקצת. איש לא יכול לערוך, כמה תעלה יחידות דיור מעין זו בעוד שלוש או ארבע שנים. ידבר אחד ברור: הממשלה אינה מפיקה שום רווחים מתכנית זו. הכסף נמצא ופקד ונמי שדורש אותו בחזרה, מקבל גם ריבית. משרד העבודה אינו מקבל את הכסף - הוא מופקד באוצר.

סר זבגי: מן הכספים שהממשלה קבלה מהמסתכנים בשיכון העסקי; עד סוף פרץ היו פקדונות, כחוף למה שהיינו צריכים לשלם להברות השיכון, סכום של 7,810,745 ל"י. פקדונות בבנקים שהיו טובחים למטרה זו - 7,341,489 ל"י. זהו המצב לאטיתו. לא נשתמשים בכסף הזה, אלא הוא מופקד ומשלמים עבורו ריבית.

ח. רובין: אם אדם הכניז תשלומים בסך 2,000 ל"י ואינו זוכה בהגרלה להיכנס לשיכון סיד, ובמשך הזמן הולך הסכום הנדרש ועולה - הרי תמיד ימשיך לשלם, ולא יגיע לסכום המלא הנדרש מפניו כדי שיוכל להיכנס לדירה.

סר זבגי: קודם כל, עלי לציין כי אלה שלק יקבלו שיכון בשנה זו, שילטו מקסימום 500 ל"י עד עתה. אולם שאלתו של חבר הכנסת רובין היא נכונה, ומעוררת לפחשבה, ואני מקווה שתינתן הדעת לכך.

א. אלישר: אני שמעתי כי אדם המסלם את הסכום הנדרש לשיכון בבת אחת, ולא בתשלומים, מקבל הנחה של בערך 1,000 ל"י. ברצוני לדעת אם דבר זה נכון הוא.

ס. קלמר: מה עושה משרד העבודה, כדי שהמחיר שנקבע לשיכון העסקי יהיה סטאטי?

סר ברנזון: את השאלה מעורר חבר הכנסת אלישר, שומע אני בפעם הראשונה, ואני יכול לומר בפה שלם, שמשרד העבודה כולו אינו יודע על דבר כזה, ובודאי אינו שותף למעשים כגון אלה. הנחה זו נראית גם כתמורה, היות ובסך הכל הסכום הנוסף הנדרש מהמסתכן עם הכנסו לדירה הוא קרוב לאלפיים ל"י ואין לתאר שהוא מקבל הנחה של אלף ל"י.

על השאלה, מה עושה משרד העבודה כדי לשפור על המחיר הקבוע של דירה, יכול אני לענות כי אני רואה אותה כשאלה דטרית, היות והשיכון העסקי אינו דבר נפרד מכל חיינו ואם יעלה מחירם של החפצים ושל שכר העבודה, ועוד, הרי אין אפשרות להוסיף ולהחזיר את מחירי השיכון העסקי באותו גובה.

אשר לשיטת ההגדרות והעדיפויות, משרד העבודה קבע לעצמו כלל בענין השיכון העסקי, שהוא עצמו אינו קובע שום עדיפות לסוג סוג של מסתכנים, וגם לא לבודדים. מולם מכיוון שרבות הפניות לעדיפויות בשיכון, סינתה שרת-העבודה ועדה צבורית והסילה עליה את התפקיד לברר את השלם הולקבוע'ם עדיף. הוועדה הזאת המליצה שבגבול של 10% יינתנו עדיפויות בכל שנה. וזכות העדיפות תינתן ל-3 סוגי מסתכנים: 1) נכי מלחמת השחרור והיחידות העבריות במלחמת העולם השנייה; 2) וזאת בהתאם לאישור המשרד הבטחון; 3) משפחות הסונות לפחות 6 נפשות והסתגורות בחדר אחד - וזאת בהתאם לאישור משרד הרווחה; 4) זוגות צעירים העוברים להינשא, וחוסר דיור הוא המעכב - וזאת בהתאם לאישור משרד הרווחה, המאשר הרשמתם לנישואים. שלושת הסוגים האלה נהנים מעדיפות, מולם הם בגבול של 10% מדי שנה בלבד. הם נכנסים להגדרה מיוחדת בגבול של

10%, ואלה הזוכים מקבלים את השיכון. אלה שאינם זוכים הוזרים למקומם הקודם ברשומה. ההגדרה נעשית בפומבי, בנוכחות המשתכנים, ועד היום הזה עדיין לא הגיעה אלינו כל תלונה.

בשאלו כמה שאלות הנוגעות למכון לפיריון העבודה. בדרך כלל נתקל המכון הזה גם פה וגם בצבור ביחס חיובי מאד, ואכן יש לציין, כי בתקציב המצומצם באופן יחסי, ההעומד לרשותו, הוא הצליח לפתח עבודה רחבה וענפה, והגזע גם להיסגים נאים.

השאלה היסודית שהעלה היו"ר, אם לדעת משרד העבודה, מטפיק תקציבו של המכון לקיום תפקידו, הרי כמובן שאילו היה לו תקציב גדול יותר, היה יכול לפתח יותר את עבודתו, אבל, כפי שאמרתי, גם בתקציב מצומצם זה הוא עושה עבודה יפה. ונוסף לזה, הוא איננו עושה בעצמו את העבודה, אלא מפעיל את כל הגורמים הצבוריים הנאים בחשבון לעשיית המעטה עצמו.

הנובעת תפילה מצד חבר הכנסת לוז, מדוע המפעלים הנהנים מטירותי המכון ישתתפו הסנה, לפי התקציב, רק ב-15 אלף ל"י, מתוך תקציב כללי של 136 אלף ל"י. ובכן התשובה היא כפולה: א) זוהי התחלה; המכון בכלל החל בפעולתו לפני שנה וחצי, ובטובה הראשונה לפעולתו הוא בכלל לא תבע שום תשלום מן הנהנים מפעולותיו, כי קודם כל רצה לרכוש לעצמו את העמדה הדרושה. הסנה הוא התייצב כבר על דרך חדשה של קבלת תשלום מסויים מהמפעלים הנהנים ישירות מפעולתו, והאמת היא, שהמכון בדרך כלל אינו מנהל את פעולתו במפעלים בודדים הנהנים באופן ישיר מפעולתו, מסום שהוא רואה את תפקידו העיקרי, לעורר את דעת הקהל ליצור שיטות כלליות המעלות את פרפון העבודה ולא לשמש מוסד הנדסה מייצע למפעלים בודדים. בזה ישנה גם תשובה לשורת שאלותיו של חבר הכנסת בז'רנו.

אשר לעבודות דחק, נשאלתי למה מופיע

כעת הסעיף הזה בנפרד מתקציב הפיתוח, כי הרי תקציבהפיתוח יתן כעת סכומים הרבה יותר גדולים למלחמה באבטלה. ודאי ידוע לכם שיטנה הטוריה של התפתחות עבודות דחק במסך שתיים - שלוש השנים האחרונות. כאשר התחילו בעבודות דחק, היו אלה באמת עבודות מיוחדות בכדי להעסיק עובדים, בעיקר עבודות סוף. אולם במסך הזמן השתנה לגמרי אופי העבודות, בעזרת הכספים הללו. אזכיר שתיים-שלוש עבודות: שיקום על מטעי הפרדסים של האפוסטרפוס על נכסי נפקדים. אנו מסופק מאדם עם כל המסעים האלה היו מסוקמים סבלי עזרת הכספים האלה. והוא הדין לגבי עקירת פרדסים טובטיה. נוסף על כך העזרה הניתנת לפרדסנות לעבודות קיץ בגיזום ובעבודות אחרות, אשר לא היו נעשות אלא העזרה שנתן משרד העבודה. עקירת הפרדסים נעשית כולה ע"י משרד העבודה. היא נעשית בעיקר בקבלנות.

לדעתנו הכרחי לסטור על הסעיף הזה

מתקציב הרגיל שתי סיבות: א) אנו יודעים שהכספים אשר נכנסו מן המקומה למס-ההכנסה הם לפי המצב היום כספים חד-פעמיים, אשר מובטחים רק הטנה למטרות טווייטות ואין כלל לדעת מה יהיה בשנים הבאות. ושנית, גם הטנה, מפני המצב המיוחד-בתעסוקה, ברור שיידרשו סכומים יותר גדולים לעבודות דחק. אמנה לכם כמה פעולות: ישנם לפי מפעלים לתעסוקת נשים, כמו מפעלי תפירה, רקמה, טווייה. אנו מביאים נשים מן המעברות, מלמדים אותן תפירה, למשל, ותוך כדי לימוד הן מוציאות גם תוצרת, אבל מור שאין זה יכול לכסות את ההוצאות של החזקת המפעלים. אנחנו מסתמכים בהחזקת מפעלים טונים המעטיקים אנשים המת בלים בכוסר עבודתם, כל הטוגים שלשכת העבודה אינה מספלת בהם. עטינו הטנה פעולות להעברת נוער לעבודה בחקלאות, וכל זה עולה בכסף רב. יש צורך להביא מפעלים לעבודה ממקומות טרוחקים, ובטקרים כאלה טכסה משרד העבודה את ההוצאות, בשלמותן או בחלקן. ישנן גם עבודות דחק כמובן המצומצם של המלה, כגון: פינני הריטות, נטיעות ועוד עבודות מסוג זה, הנעשות בעיקר להעסקת סוג מיוחד של מובטלים, אשר אין להעסיקן בעבודות הרגילות.

כספים אלה אינם משמשים בדרך כלל למלילת כביטי גיטה, כי אלה האחרונים נעשים בכספי תקציב הפיתוח, ומשתתפים בזה גם מחלקת ההתייטבות של הפוכנות היהודית ובמידת מה

ר.ט.

עבודה. אנו יכולים לחשב לירה ליום, בעוד שבכבישי גיטה עלינו לחשוב על 10-15 ל"י ליום, ואז לא יטלא הסעיף הזה את תעודתו העיקרית ולא יפתור את בעיית האבטלה.

שאלו כאן מדוע הוקצב לתכנון כוח האדם דכום של 15 אלף ל"י. הכוונה היא לא לכוח אדם במסדר העבודה, אלא תכנון כוח האדם בטרינה בכלל. כמובן שסכום זה צנוע מאד וסופיע בכלל בפעם הראשונה בתקציב, כי זוהי תחילת הפעולה. בשנתיים האחרונות עסקה המחלקה בעיקר ב-3 עניינים: גיוס רופאים לעבודה במעבדות, גיוס אחיות לעבודה במעבדות ובמקומות חיוניים, וגיוס טריכים חקלאיים בהתישבות החדשה. תוך תיאום עם שלטונות הצבא יש צורך לעשות טפקד, בכדי לבדוק את המפעלים החיוניים בטרינה, לסיין את העובדים במפעלים אלה ולקבוע את חיוניותם במקרה של שעת חירום; ע"כ יציבו אותם בצבא במקומות המתאימים. בסנת 1950 נערך בארץ טפקד של כלל הספרנטים, ויש הכרח היום לעות טילבאים ותיקונים בטפקד זה. כתוצאה מטפקד זה נצטרך לנהל ספקיסיה של המפעלים החיוניים האלה והעובדים החיוניים. לכל הפעולה הזאת חשבנו להקציב סכום גדול יותר, אולם לא היה באפשרות האוצר להקציב לנו אותו, ולכן נקבע הסכום הזה.

נסאלו כמה שאלות בקשר למחלקת עבודות צבוריות. נשאלתי איזה רכוש טחזיקה המחלקה הזאת, ובכן סלבר הדרכים והגשרים, כל הסעיפים האחרים שתייחסים לרכוש טמטלתי: החזקת בניינים טמטלתיים, טכוני טים, חטטל, ביוב, שהם ברשות המטרדים הטונים וכד'. הסעיפים הבאים: החזקת כלי רכב, החזקת ורכישה כלים גדולים, החזקת טכוניות וציוד, הם כלים וטכטירים של המחלקה לעבודות צבוריות עצמה, לתורך עבודותיה, והכספים הללו טיועדים להחזקת הרכטט הזה. הסכום המיועד להחזקת דרכים וגשרים הוא 1,450,000 ל"י בהטוואה ל-1,251,000 ל"י בשנה טעברה. האטת היא טאנטי מחלקת העבודות הצבוריות הביעו דאגה גדולה מאד לאפשרות החזקת הכבישים הטנה לאור כל ההתיקרות טחלו ולאור 150 ק"ט של כבישים חדטים, כיום ישנם כ-2,500 ק"ט כבישים שהם בבעלות הטמטלה, והיא חייבת להחזיקם.

90 אלף ל"י טיועדים להחזקת בנייני טמטלה, ולא רק הבניינים השייכים לטמטלה, אלא 5 לבניינים הטוחזקים על ידה וע"י מטרדיה הטונים, וכולל גם בתי-חולים, דואר וכד'.

זהו הסכום הכללי הטועמד לרשות מחלקת העבודות הצבוריות לעטיית עבודות, אשר לא תמיד המטרד יכול וצריך לעטוד בהם. נוסף על כך יש בידי כל מטרד להחזקת הבתים שלו ולבדק הבית, וגם העבודה הזאת נעטיית ע"י המחלקה לעבודות צבוריות, אלא טכל מטרד טטלם למחלקה בעד העבודה. הסכום הזה הוא בערך 20% מההוצאה הכללית של הטמטלה בטטך הטנה להחזקת הבניינים ותיקונם.

נשאלתי מהו הסעיף של עבודות טונות. ובכן, האטת היא טמחלקה זו אינה מקבלת רק עבודות ידועות טראט, לא גם עבודות בלתי טוגדרות, לצרכיה היא ולצרכים כלליים. זה טמטט להקטת טחסנים ולעבודות טונות טאי אפשר לראותן טראט.

נשאלתי כיצד יחולק הסכום של 750 אלף ל"י בין מע"צ לבין המטרדים האחרים. כל זמן שלא ארטור תקציב הפיתוח קטה לענות על טטלה זו, כי רק לאחר האיטור אנו יודעים מה טעטה המחלקה בטטך הטנה בטביל עצמה ובטביל אטרדים אחרים, ורק אז אפשר לקבוע באופן טופי את החלוקה. אנו מטערים היום טבערך 60% יהיו על חטבון המחלקה לעבודות פיתוח טלה עצמה ו-40% על חטבון העבודות שהיא טעטה לטען מטרדיה אחרים.

נשאלתי איזה טוג של עובדים בכללים כאן, וגם על היחס בין המטכורת וההוצאות הארגוניות של הנהלת המחלקה לבני העבודות הטופיעות בתקציב. עליכם לדעת, כי בתקציב של מע"צ אינו מטקף אף פעם את היקף העבודה של המחלקה, שהיא מחלקה המטרתת את כל

מטרה הכספית ועושה בשבילם במשך השנה עבודות רגילות, מחוץ לעבודות הנעשות על חשבון תקציב הפיתוח במיליון - מיליון וחצי ל"י. מכיוון שאותם הפועלים לא תמיד מיועדים אך ורק לעבודות מן התקציב הרגיל, אלא עובדים גם על חשבון עבודות מתקציב הפיתוח, על כן כתבו אזורי רק השתתפות בשכר ולא כיומי כל השכר. אלה הם פועלים קבועים העוסקים במשך בעבודה, ולא טנהלי עבודה.

שאלה נוספת ביחס לרכישת ציוד וכלי רכב - 200 אלף ל"י, שלא הופיע בשנים הקודמות ומופיע השנה בסכום ניכר. האמת היא כי תמיד הצבענו על כך שהציוד של טע"צ הוא מיושן, הולך ונהרס, ויש הכרח לחדשו ולחזקו. השנה נענתה הממשלה בפעם הראשונה לתביעה הזאת והסכימה לחדש באופן חלקי את הציוד. הסכום הנ"ל הוא רבע מהסכום הדרוש לציוד תקין ומתאים.

(המשך הישיבה - רשמה אד)

ועדת הכספים
14.7.53

מד.

מר ברנזון:

לחבר-הכנסת בז'רנו רצוני להשיב, כי דירה סטנדרטית בשיכון עולים היא בת 27 מ², וזאת גם בהתיישבות, אלא שבעיקר בהתיישבות אחוז גדול מהדירות שנבנו הוא בעל שטח יותר גדול. מחיר דירה סטנדרטית בת 27 מ² הוא 1,400 - 1,200 ל"י; כולל הוצאות הפיתוח עבור העברת קווי מים, חשמל, כבישי גישה וכדומה. (א. אלישר: כמה זה עולה למשרד העבודה?) אם נוריד את הוצאות הפיתוח, אני חושב שיחידת מטר עולה למשרד כ-40 ל"י.

בהתיישבות כ-50% מן הבתים הם יחידות מוגדלות; יחידה מוגדלת היא מ-34 - 35 ועד 42 מטר מרובע, הכל לפי גודל המספחה. יש כבר חשבון פחות או יותר נכון על גודל המספחות בין המתישבים, ובהתאם לכך בונים אחוז מסוים של הדירות בגודלים של 37, 42, 34 ו-27 מטר מרובע.

שאלה אחרת של חבר-הכנסת בז'רנו, שאיני יכול להשיב עליה, היא לנסות לתת הערכה כמה עולים למסק החוקים הסוציאליים הקיימים. לא נעשה חישוב כזה, ולא קל גם לעשותו, ואיני רואה את התועלת בכך. בדרך כלל חוק סוציאלי אינו בא להכביל נוהג חדש לגמרי, אלא הוא בנוי על יסוד קיים שגם קודם עלה למסק כדי להפיק מכך תועלת יש צורך בחקירה כפולה: מה היו התנאים הסוציאליים קודם לכן, מה השנויים שהוכנסו, ובמה עלול החוק החדש לשנות את המצב. לא עשינו חקירה כזו ולכן איני יכול להשיב על השאלה.

חבר-הכנסת בז'רנו המשיך ושאל על הרנטביליות של השיכונים, ומה היא ההכנסה. איני יכול להשיב על שאלה זו, כינון שמשרד העבודה רק בונה את השיכון, ואילו הטיפול במשתכנים הוא בידי משרד האוצר. יש להפנות איפוא שאלה זו למשרד האוצר.

בז'רנו

חבר-הכנסת/הציג שאלה - מדוע כלפים על הרשויות המקומיות לקבל הלוואות ממסללות כדי לבצע עבודות. הוא לא ציין עובדות, אלא שאל באופן כללי, ואני יכול רק להשיבו, כי הלוואות ויכולנו רק לתת לרשויות המקומיות את מה שהן דורשות מאתנו. ידועים גם הקטיים הנגרמים למשרדי העבודה והאוצר עד שהם יכולים לספק חלק קטן מתביעות הרשויות המקומיות.

ח. אריאב:

האם בטעה שמשרד העבודה מאטר הלוואות לעבודות לרשויות המקומיות, הוא מתייעץ לפני כן או עושה זאת בתיאום עם משרד הפנים, היוזע את מצבן של הרשויות?

מר ברנזון:

בתיאום מלא עם משרד הפנים, כי קיימת ועדה מסותפת של משרדי העבודה, הפנים והאוצר, שבודקת כל בקשה ומאשרת את ההלוואות.

א. אלישר:

מדוע אין תיאום עם הרשויות המקומיות ומשרד הפנים, שיט לו מחלקת תכנון, בנוגע להקמת מעברות ליד רשויות מקומיות? הדבר גורם לקשיים ותסבוכת לרשות המקומיות הנוגעת בדבר, שאינה יכולה לעמוד בטתן סירותים למעברות.

מר ברנזון:

התשובה היא כי תיאום כזה קיים. טום מעברה וטום שיכון עולים לא הוקם בטטן הסנתיים האחרונות בלי הסכמה מוקדמת של אגף התכנון. במשרד הפנים יש כנודון ועדה מסותפת למשרדי הפנים, העבודה והסוכנות.

א. אליסר:

קמה בקשר לרשות המקומיות?

סר ברגזון:

ברור שמתאמים זאת עם הרשות המקומית
הנוגעת בדבר. כיום זה שאלה תיאורטית,
אין אין מקימים מעברות חדשות ומקווים לחסל את הקיימות.

היו"ר י. גורי:

את סיוע תשובותיו של מנהל משרד העבודה
נשמע בישיבה הבאה.

תקציב משרד החוץ.
=====

היו"ר י. גורי:

לפני שאנו נכנסים לדיון, ברשותכם
אברך את משרד החוץ להעברתו ירוסליטה,

ואאחל לו הצלחה בעבודתו.

רצוני להזכיר לחברי הוועדה כי לפני
מספר חדשים הרצה בפנינו שר החוץ הרצאה מפורטת על היקף פעולתו של
משרד החוץ ועל תפקידיו, ואז קבענו כי הסך יבוא בשעת הכנת התקציב
לקריאה שניה וסליטית. עתה הגיע המועד, ואני מוסר את רשות הדיבור
למנהל משרד החוץ.

ד"ר ו. איתן:

קודם כל, רצוני להודות ליו"ר על ברכתו
להעברתנו לירוסליטה. אנו שמחים באופן
מיוחד להיות כאן, והיה זה צעד רצוי, כי הוא מקרב אותנו יותר לכנסת.
עד כה היינו מנותקים לא רק ממשרדי הממשלה הסובבים, אלא בעיקר
מהכנסת וועדותיה, ועתה ההעברה מקילה על הקשר בינינו.

את הדיון בתקציב משרד החוץ רצוני
להקדים בכמה מלים, שהן אולי לא כל-כך רצויות. חובתי להודיעכם כי
בסך הזמן, נבוא ללא ספק אליכם ונבקש תוספת לתקציב - וזה בעיקר
כתוצאה מכמה התפתחויות שלא היו ועדיין אינן תלויות בנו.

האוצר, באיסור הכנסת, העלה את מס
הנסיעות. משרד החוץ, לצערנו, חייב בתשלום מס נסיעות, והתקציב שלנו
היה טבוס על ההנחה שהמס הוא 50%. עתה הועלה המס ל-75% ואף ל-100%,
והדבר מספיק על סעיפי תקציב שונים הקשורים בנסיעות עובדים מסוים.
החלפת עובדים, שליחיות מיוחדות וכדומה. העלאת המס גוררת בעקבותיה
באופן אוטומטי דרישה להעלאת התקציב.

הסעיף השני שנבקש להגדילו הוא: קבלת
אורחים. נוכחנו לדעת, בעיקר בזמן האחרון, שזו הוצאה כדאית
ביותר, מבחינת ההסברה והתעמולה. עד כה הזטנו אורחים פה ושם, והדבר
הפך לשיטה בסגירות שלנו בלונדון. הופתענו כולנו לראות כי הזטנת
אנשים, חברי פרלמנט, עוה כי עתונות וכדומה, נותנת תוצאות מזהירות.
כל ביקור כזה עולה לנו אכנס בכמה מאות לירות, אבל זוהי הוצאה
בלירות ישראליות, כי מזמינים אותם ב"אל-על" וגם ההוצאות כאן הן
במטבע מקומי. אנו מעוניינים להרחיב שיטה זו גם לארצות אחרות,
ויט לכך דרישות בלתי פוסקות שהנציגות שלנו בארצות-הברית, צרפת
ואחרות. בסך הזמן לא תהיה לנו ברירה אלא לבקש תוספת למסדה זו,
ואני ממליץ עליה מאד, כי היא מהווה הסקעה רצינית מאד. לא היינו
נוקטים שיטה זו אלמלא הוכיח הנסיון בעבר את יעילותה.

ועדת הכספים
14.7.53

א.ד.

ד"ר איתן:

בצוגיות חדשות - סובן מאלו כי
 במסך הזמן חלים שינויים בצוגיות, יש כאלה הנוסגרות, ואחרות -
 שיש לפתחן. במסך השנה שעברה נסגרו שתי צירות; האחת ברצוננו,
 והשניה - בניגוד לו. סגרנו את הקונסוליה במינכן; לא היתה כל
 הצדקה או טעם בהחזקתה לאחר הקמת מסלחת הקניות בקלן. הוספנו פקיד
 קונסולרי לטנגון המסלחת וסגרנו את הקונסוליה, היא אינה מופיעה
 עוד בתקציב. הנציגות השניה שנסגרה היא בטוסקנה, וגם היא אינה
 מופיעה יותר בתקציב. לעומת זאת יהיה לנו צורך בצוגיות נוספות
 במסך השנה, האחת - כבר ודאית, והשניה - אני מקווה כי גם היא תצא
 לפעל. הוודאית - היא הצירות בפורטה. איני בא לתת לכם כאן הרצאה
 טדינית, אבל חושבני כי חשיבות הקטרים שלנו עם ארצות אסיה טובנת
 לכולם. המאבק להכרה מטעם ארצות אסיה היה אטי וקשה; השגת הסכמה
 מצד ממשלת בורסה להקמת צירות ברנגון היא שלב חשוב בתהליך של
 התקשרותנו לאסיה. אנו נאבקים על כך זה לטעלה מחצי שנה, וכאשר
 השגנו סוף סוף את הסכמת הבורסאים, ראינו בכך הישג חשוב, ואנו נבקש
 תוספת לתקציב לשם הקמת צירות ברנגון. (ח. רובינ.) האם הם יפתחו
 צירות סקבילה בישראל? לעת-עתה לא.

הפעולה השניה, שאני מקווה כי תצא לפעל
 במסך השנה, היא הקמת צירות בהודו. אנו מתלבטים בעניין זה כבר
 שנה וחצי ומסקיעים מאמצים בלתי פוסקים בכך. יש על כל פנים יסוד טה
 לקוות שעכשיו נתקרב בכיוון זה. זה יהיה עוד יותר חשוב מאשר בורסה,
 אם נסיג זאת - והדבר אינו ודאי - נבוא לבקש תוספת גם למטרה זו.

זה הכל מה שיש לי לומר כדברי הקדמה.
 סר החוץ כבר הרצה לפניכם הרצאה ארוכה ומפורטת, וכל היתר מוסבר
 בתקציב. נסמח לענות על כל שאלה שברצונכם להציג.

הרשונו לי להציג את חברי לעבודה
 המופיעים עמי כאן. סר אבנון, האחראי למחלקה הקונסולרית, והמוסיף
 לתפקידו גם את האחריות לענייני סנהלה וכספים במשרד. הוא ישמש כאחד
 מסלוט סגני סנהלה הכללי; סר רחבעם עמיר - סגן סנהלה הכללי לענייני
 סנהלה, שנתמנה קונסול ישראל בלונדון; וסר דאובר, סנהל מחלקת
 הכספים במשרד החוץ.

ח. רובינ.: האם הביקור של הבמאי הארלן היה על-
 חשבון משרד החוץ?

ד"ר ו. איתן: לא.

היו"ר י. גנרי: לפני שנכנסים לדיון, רצוני להזכיר
 לחברים כי תקציב משרד החוץ הוא
 2,495,000 ל"י לעומת 2,361,077 ל"י בשנת התקציב 1952/53. במקרה
 זה ההגדלה היא באופן יחסי קטנה מאשר בחלק ניכר של המשרדים.

התקציב מתחלק ל-4 טעיפי טסנה:

ל"י 882,000	הלסכה הראשית.
" 270,000	הלסכה לעניינים מיוחדים
" 1,226,000	המחלקה לצירות וקונסוליות
" 117,000	המחלקה לשרות חוץ

לאחר סכן באים הפירוטים לכל הטעיפים.

אברך את סר עמיר לרגל צאתו לחוץ-לארץ,
 וכן את חברי יועציו של סנהל משרד החוץ לתפקידיהם החדשים; אני מאחל
 להם הצלחה.

ועדת הכספים
14.7.53

מד.

א. אליטר:

רצוני לשאול כמה שאלות על התקציב,
טבלי לנקוב המספרים. על אף העובדה
כי כולנו יודעים על הצורך להפריד בין המדינה וההנהלה הציונית -
האם בכל-זאת אין אפשרות לבטל בסידה המסטרית - ואני מאמין כי ישנה
אפשרות - את הכפילות השוררת בשטח זה, ואשר טביעה נזק לעם כולו.

מה הטעם שאנו פותחים צירוף, שולחים
בציגים למדינות שונות - ואני על כל פנים איני חושף על כך שמיני
רוצה להגיע להתקרבות עם אסיה - טבלי שהן תחשבוה על שליחת מפילו
קונסול אלינו. האין פגם בכך מבחינת הפרסטיז'ה והכבוד העצמי?
אשר להודו - כאן אני חושב שצדק ד"ר איתן, ויש לעשות מאמץ להתקרבות,
ולו גם על-חשבון הפרסטיז'ה, בגלל ערכה של הודו ומסדיה. אבל מיני
סבור כי עלינו להתפסט לעבר בורמה.

מדוע לא יהיו לנו קשרים עם ספרד? מדינה
זו גורמת לנו נזק בארצות אמריקה הלטינית ובארצות ערב. כמה נסיונות
נעשו מצדה להתקרב אלינו - מדוע נדחה אותן? מדוע טרם פתחנו צירות
שם?

היו"ר י. גורני:

פירוט התקציב לצירוף הסונות נמצא
בתיקי חברי הוועדה. אני מזכיר זאת

כדי לטבוע שאלות מיותרות.

א. הרצפלד:

את בקשתכם לתוספת תקציב בטעמים
הקשורים במס נסיעות חוץ אפשר להבין;
המטלה העלתה את מס הנסיעות, והדבר אינו תלוי בכם. מה שאין כן
בקשתכם לתוספת בטעיף קבלת אורחים. דברים אלה נראו לכם טראש, ואתם
קבעתם השנה בטעיף זה סכום קטן מזה של השנתיים האחרונות, ולכן בקשתכם
לתוספת עלולה שלא להתקבל על דעת הוועדה.

מה הטובה כי השנה לא מופיע כל סכום
בטעיף 308 - העסקת פליטים ערבים?

י. פורר:

אני מעריך שאת המסיון שלנו לפתח
פוליטיקה של סחר חוץ באופן שיטתי -
ואני טמח על הצלחת המסא-וומן בפריס. אולם נראה כי יש עדיין מי-תיאום
בנדון בין סגור החוץ ליתר המשרדים. אני יכול לתאר לי קונספציה
אחת, להקים אגף לסחר חוץ במסדר אחד, או לרכז ולפתח את המחלקה הכלכלית
על כל פנים, נראה לי כי יש לנו יותר הצלחה לגטור מסא-וומן על
חוזים מסחריים מאשר לבצעם. בבצוע החוזים המסחריים יש ליקויים
רציניים ומי-תיאום. הייתי רוצה לשמוע את דעת ד"ר איתן בנוגע
לסידורים הרצויים בשטח זה.

נראה לי כי עלינו עוד לעמוד ולשפר
את המצב בשטח הכלכלי בארצות-הברית, שטח רבה העבודה לפנינו בקשר
עם עיני הכילוה של הבנק ליצוא וליבוא ועוד. אני סבור כי רצוי
ומסדר החוץ יכנס לענין וירכו ויתאם את העבודה בשטח זה.

י. ברר:

קודם כל, הרשו נא לי להביע שביעות-רצון
מיוחדת, על מסדר החוץ עבר סוג-סוף
לירושלים. חושבני כי כדאי שהדבר היה נעשה עוד ב-1949, יחד עם יתר
משרדי הממשלה, אבל עלינו להיות צנועים ולברך גם על זאת. במצב-
רוח זה קשה גם להתנגד יותר כדי לתקציב, ורצוני רק להציג כמה שאלות.

א.ד.

י. בדר:

(1) אשר לסכומים המופיעים ברשימת הצירויים בלירות ישראליות, הייתי רוצה לדעת כיצד הדבר נתבטא במטבע חוץ, לפי איזה סער יש לחשב אותם? אם מחשבים זאת לפי סער של 1,800 לירות הדולר, פירוש הדבר כי הסכום הנועד לצירויים הוא 700,000 דולר. אם אני טועה, מבקש להעמידני על טעותי.

(2) מה הן תוצאות הבדיקה סערך מזכיר הממשלה, מר טרף, בצירויים ובקונטוליות שלנו בחוץ-לארץ? מה קובע הדו"ח, מה הן הצעותיו, מה בוצע, ומה השפעת מסקנות הדו"ח על המספרים המופיעים בתקציב?

(3) מהו הסכום המופיע בתקציב מסרד החוץ ואשר נועד ל- ח"י?

(4) אנו הייתי מבקש לקבל אינפורמציה מפורטת על פעולות מסרד החוץ בחוץ-לארץ.

(5) מה חלקו של מסרד החוץ בטלקסיביזציה של העליה, ומה ההוראות שמקבלים הקונטוליים בנוון?

בדרך-כלל תקציב מסרד החוץ אינו מוגזם, לדעתי, אף כי מבחינה פוליטית יתכן ואצטרך לבקש לצמצמו.

א.מ. גניחו בסעי:

שמעתי כאן בתשומת-לב על ענין קבלת אורחים, וברצוני לשאול: לפי איזו

סיטה אתם טראים לאורחים את הנועה בארץ, ומעלימים מהם את כל הקסור ביהדות הדתית? מי קבע פוליטיקה כזו? כאשר באים אנשים חשובים ורטי-מעלה, מי קבע שהם לא ייפגשו עם הרבנים הראשיים המליצגים את היהדות הדתית? למה לא נפגש שר החוץ האטריקאי, מר דאלס, עם הרב הרצוג, כדי שיטמע מפיו על אופיה הדתי של הארץ? לדעתי נוהג זה גורם נזק למדינה, ואני מבקש תשובה ברורה ורדיון כאן בוועדה על נושא זה.

(2) בתקציב מופיע סכום של 100,000 ל"י - הוצאות להחלפת עובדים. מה הסיבה להחלפתם של עובדים. האם הדבר קסור בענינים מדיניים, וזה הכרח שאין להימנע ממנו, או שמה אפשר לחכות עוד שנה ולא להתמיד בהחלפות כדי לקסץ בהוצאות? האם הכרחית היתה העברתם של מר פיטר או צור?

(3) רצוני לדעת מה מספר היהודים הדתיים בקרב עובדי מסרד החוץ, ואין לי דבר בגד פקידות מסרד החוץ, אשר מגלה יחס טוב ונאה לאורחים, ואני מקווה שהם יטמסו דוגמה לאחרים. הוא הדין בקסר לסגריים וקונטוליים - האם באמת בין כל אלה לא יכלו למנות נציג אחד או שניים יודעי דת ומסורת?

(4) דובר כאן על הכנסת אורחים - מדוע אתם צריכים לערוך את המסיבות שלכם במקומות בלתי כסריים, כמו במלון המלך דוד, למשל. מדוע אתם מוחקים מהפרוטוקול של מסרד החוץ כל אורח חיים יהודי? מדוע אין הסגריים או הקונטוליים שלנו מבקרים בבחי כנסת בטבת, כדי שיהנו מכך יהודי המקום?

בציבור שלנו יש רושם כאילו מסרד החוץ בחוץ-לארץ נוהג הפרזה בלוקסוס. איני רוצה לקסר, יתכן כי רושם זה מוטעה הוא, אבל יש צורך בהסברה מתאימה. אני סבור כי מסרד החוץ צריך להבליט צנע, כדי להתאים עצמו לאורח החיים בארץ.

ועדת הכספים
14.7.53

אד.

ט. דיון:

לפני שאציג שאלותי, רצוני להוסיף לברכה. בטעה זו, אחרי ביקורו של סר החוץ האטריקאי והצהרתו בענין ירוסלים, מטמטט צעד זה של העברת מסרד החוץ לירוסלים, הוכחה ציזחת לכל אלה האו סרים שאנו תלויים באחרים. אני מברך על צעד זה.

ועתה לשאלות. (1) האם העברתו של סר עסיר ללונדון היא במסגרת חילופי עובדים, או תוספת כוח אדם לסם?

(2) האם ההעברה לפרוסלים תביא עמה קיטוצים בתקציב? נאמר לנו כאן, כי הפיצול בין ירוסלים - תל-אביב גורם להוצאות מיותרות.

(3) האם לא רצוי לפתוח נציגות במרכזים יהודיים שיט תקווה לעליה טטם, כגון מרוקו, טוניס או פרס?

(4) חילופי עובדים - האם מסרד החוץ טיפל בבעיה של סגל עובדים קבוע בחוץ-לארץ? האם החוזרים במסגרת החילופין הם עובדים במסרד החוץ או עובדים למסרדים אחרים?

(5) בארצות-הברית מקור ברכה לפעולות רבות וטובות לעזרת ישראל. ההסתרות הציונית אינה כל-כך מקובלת; אחרי עשרות בשנים היא הפכה להיות טפעל צדקה. לעומת זאת מדינת ישראל מקובלת מאוד, והפרסטיז'ה שלה גבוהה. מדוע לא יקבלו על עצמם אנשי מסרד החוץ חלק מן העולות ההסתדרות הציונית בקשר לעידוד עליה והתייטבות? הן יכולים לעבוד בתיאום עם אנשי ההסתדרות הציונית.

ח. אריאב:

רצוני לדעת כמה עולה לנו מסרד החוץ במטבע חוץ. אטנם כל מסרד ומסרד עולה לנו מטבע חוץ, אבל מסרד החוץ מטבע הדברים עולה לנו יותר מאשר מסרדים אחרים. רצוני לדעת, מהתקציב בכללו, איזה סכום הוא במטבע חוץ ואיזה במטבע מקומי.

(2) תקציב הציריות אינו ברור לי. באמונה יש הגדלה ניכרת, של פי שלושה; בטוקיו - הכפלה - מה הסיבה? מה הסיבה להקטנה בתקציב הצירות בנואנס-אירס?

(3) יש בתקציב טני סעיפים לקבלת אורחים, האחד בלטכה הכללית - 20,000 ל"י, והטני במחלקה הקונסולרית; מה סיבת הכפילות? (ב"ר איתן: הסכום במחלקה הקונסולרית סכוון להוצאות בחוץ-לארץ). אני מחשיב מאוד את ענין קבלת אורחים, ובהזדמנות זו רצוני לשאול אם נכונה הטמועה, כי מר סטיבנסון, שביקר לאחרונה כאן (איני יודע על חטבונו מי) חזר עם רוטם לא טוב לגבי דיכנו.

(4) האם אפשר להעיז ולבקט פרטים על הוצאות כה גדולות של 270,000 ל"י של הלטכה לענינים טיוחדים. אם אין אפשרות לעשות זאת בטליאת הוועדה, או לי בוועדת טטנה מצומצמת של ועדת הכספים. מכל מקום, לטכה זו מוציאה 270,000 ל"י, רוב הכסף על פעולות, ויש לדעת מה הן הפעולות, איך הן מבוצעות. טבורני כי רצוי ובקבל פרטים על כך.

היו"ר י. גורני:

רצוני להוסיף שאלה הנוגעת לביקורת הנפתחת טדי פעם בפעם, בצורות טובות בעתונות, על הוצאות העובדים הישראלים בחוץ-לארץ. הרינון הוא כי העובדים הישראלים עולים ביוקר רב. הדבר גם בא לידי ביטוי בתקציב. 236 עובדים ישראלים עולים 463,540, במטווע 2,000 ל"י כל עובד; ואילו 351 עובדים מקומיים עולים רק 254,250 ל"י, במטווע 800 ל"י כל עובד. יתכן כי במקרים מסוימים אפשר להחליף עובדים ישראלים

ועדת הכספים
14.7.53

אד.

היו"ר י. גורדי:

במקומיים, ויתכן כי הטדובר בעובדים מקצועיים מסוימים שאין להתליפם. הדבר גם תלוי בתפקידים סטטלאיים הישראלים, אולי הם מכהנים בתפקידים אחרים, ולכן מטכורתם גבוהה יותר.

איני קובע דעתי לעצם העניין, כל עוד לא שמעתי ביאורים סנציגי מטרד החוץ. אבל נראה לי כי לוועדה וגם לציבור צריך שיהיה מושג ברור, אם יש הכרח בהעסקת כל-כך הרבה עובדים ישראלים, ואם אין להתליפם בעובדים מקומיים שעולים פחות. רצוי שתינתן הסברה מפורטת בסאלה זו.

ס. לונ:

מספר העובדים במחלקה לציריות וקונסוליות עלה במידה ניכרת, ואילו המסכורת - ביחס לעובדים ישראלים ומקומיים גם יחד - ירדה לעומת השנה הקודמת - כמה להסביר זאת?

(2) בתקציב סופיע סכום לא גדול, 30,000 ל"י - סיוע טכני לארצות נחללות. בתקציב הכללי יש סכום גדול למטרה זו - 2,000,000 ל"י. אם כך - לאילו תפקידים נועד הסכום של 30,000 ל"י?

ד"ר נ. איתן:

ד"ר בדר שאל בנוגע לשער. כל הסכומים המופיעים בתקציב הם לפי מה שהיה נקרא פעם שער א'; שער זה נקבע לגבי כל הוצאות המדינה בחוץ-לארץ. אנו מוציאים בחוץ-לארץ, במטבע חוץ, 3,850,000 דולר בשנה.

מר עמיר:

הנציגויות הזרות נותנות לנו הכנסה של 2,500,000 דולר לשנה.

ד"ר נ. איתן:

הדו"ח של מזכיר המטעלה הוא בדיון בוועדת השרים לעניני חוץ. כאשר תתקבל החלטה - נבצענה. חלק מהמלצות הדו"ח בוצעו בלאו הכי, עוד בטרם הוטלף עליהן, כי הגענו גם אנו לאותן המסקנות.

חבר-הכנסת בדר שאל גם כמה אנו מוציאים לענינים סיוחדיים. התשובה ניתנת בתקציב עצמו, והסכום הוא 270,000 ל"י בשנה, סופיע בסעיף "הלסכה לענינים סיוחדיים". אשר למטאלתו של חבר-הכנסת אריאב לקבל פירוט על הסכום הזה, אני מציע כי יו"ר הוועדה יפנה בנדון לשר החוץ; על כל פנים, אני איני מוסמך לתת פרטים על הוצאות לסכה זו.

שאלתו האחרונה של ד"ר בדר היתה על חלקו של מטרד החוץ בסלקטיביזציה של העליה. למטרד החוץ אין כל חלק בזה, פרט לטלב האחרון של הביצוע. אין מטרד החוץ מספל בבחירת אנשים לעליה, רק הפעולה הסופית - מתן האטרה, נעשית על-ידי הקונסול, והוא עושה זאת בהתחשב עם התנאים שנקבעים לא על-ידי מטרד החוץ, אלא הגורמים המוסטכיים לטפל בעניני עליה. (י. בדר: מי הם הגורמים) מטרד הכריאות והסוכנות.

מטרד החוץ מטפל בעידוד העליה, בעיקר מארצות מערב אירופה. זהו אחד התפקידים העיקריים של נציגות ישראל במערב אירופה, אמריקה הצפונית והדרומית והדוסיציונים הבריטיים, ולו סקדיטים תשומת-לב רבה ומאמצים גדולים.

לשאלתו של חבר-הכנסת בניחו בסקי, מי קובע הלכות בנדון קבלת אורחים, התשובה היא, כי קובעים זאת לפי כל מקרה ומקרה, ובעיקר נקבע הדבר לפי רצונו של האורח, טעמו ושטח התענינותו. מה שאמרת בנוגע לרובנים הראטיים אינו בדיוק נכון, אנו מסתפים פעולה עם הרב הרצוג בקבלת האורחים, ביתו פתוח ואנו מביאים אליו אורחים רבים.

א.ד.

ד"ר ו. איתן:

נשאלה כאן שאלה, על-ידי חבר-הכנסת
גניחובסקי, בקשר להחלפת עובדי, והוזכרו טעותיהם של פיסר
וצור שהועבר לפריס. שאלה דומה נשאלה גם על-ידי חבר-הכנסת דיין,
וזו לי הזדמנות לוטר כמה מלים על בעיה זו.

אנו קיימים כמדינה בסך-הכל חמש שנים,
ובטחן שנים אלו למדנו כטובן מהנסיון. בשנת 1948 אי-אפשר היה
לקבוע סופית מה היא תקופה האידיאלית של שירות בחוץ-לארץ של איש
טוים. אין ספק כי בטחן חמש השנים הבאות נלמד הרבה דברים אחרים,
שכיום אינם ידועים לנו, או שיש לנו עליהם מושג מעורפל או מוטעה.
בכל-אופן נתברר לנו בטחן הזמן כי יש שני שיקולים שיט להתחשב בהם
בקשר לקביעת תקופת השירות: איש אינו צריך להיטאר במקום אחד
תקופה קצרה מדי, כי יש לתת לו אפשרות להסתגל למקום עבודתו; הוא
מתחיל לפתח את פעולתו ויעילותו המכסימלית למעשה רק אחרי השנה
הראשונה. לעומת זאת, ברור לנו - וזה ברור לכל שירות חוץ בעולם -
כי התקופה אינה צריכה להיות ארוכה מדי. בטחן הזמן האיש מתרחק ומתנתק
מארצו, ומסתגל יותר מדי להלך הרוח של המקום ולטנהגיו. הוא מתחיל
לחשוב לא במוסגי המדינה השולחת אותו, אלא במוסגי המדינה בה הוא
יושב. ברור שקיים גם השיקול התקציבי, כי החלפת עובדים גוררת
אחריה הוצאות - וגם משיקול זה איננו מתעלמים.

עד כה הגענו למסקנה שתקופת השירות
במקום אחד צריכה להיות לא פחות מאשר שלוש שנים, ולא יותר מאשר
ארבע שנים - ואינני אומר כי בטחן חמש השנים הבאות לא נסנה את
דעתנו, אם הנסיון יוכיח כי טעינו. זהו הכלל, אבל יש כטובן גם
מקרים יוצאים מן הכלל, כמו של אדם אשר הצליח באופן מיוחד במקום
טוים, והמדינה מעונינת שיישאר כדי לנצל את כשרונו. יש מקרים
שאנשי המצליחים במקום טוים, ויש סיכויים כי יצליחו במקום אחר, ולכן
כדאי להחליפם.

ואביא לכם גם דוגמאות. מר פיסר יושב
בפריס עוד מלפני הקמת המדינה - הוא היה נציג של המחלקה הפוליטית
של הסוכנות; זה אומר כי הוא יושב כנציגנו בפריס שש שנים. זו
לכל הדעות תקופה מספיקה לשירות במקום אחד, וגם לאדם עצמו, כי יש
להוציאו מהטלול, מהסיגרה, ולתת לו תפקיד חדש, מסיסה חדשה.
קיים שיקול אחר, שאין להתעלם ממנו. אם אדם יושב במקום אחד תקופה
ארוכה, הוא חוסם את הדרך לאחרים; אי אפשר לקיים שירות חוץ בלי
אם לא תינתן האפשרות גם לאחרים להתקדם. פריס היא מקום חשוב,
בעים ומעניין. בכל שירות חוץ יש מקומות מעניינים יותר ומעניינים
פחות - וכל איש מסתווק באופן טבעי לסרת במקום החשוב. אי אפשר
לוטר כי מישהו שואף ללכת לוורסה, אבל אם שולחים אותו הוא הולך
ומסלא את חובתו. לא יתכן כי שירות החוץ יסמור מקומות כמו
ניו-יורק, פריס, או לונדון. אך ורק לאיש טוים בטחן שנים רבות,
ולא יסמור גם לאחרים. אבל זהו שיקול אחר, אינדיווידואלי.
אשר למר צור, הוא נשלח כציר לדרום אמריקה עוד ב-1948. הוא הצליח
טאד בתפקידו, ולכן הוא הועבר לפריס. אנו מסתדלים טאד לא להגזים
בהחלפת עובדים, וגם מהשיקול הכספי, אבל אין שירות חוץ בעולם שיכול
להחזיק את אנשיו כל הזמן באותו מקום.

חבר-הכנסת גניחובסקי שאל כמה יהודים
חרדים נמצאים במשרד החוץ. לוטר את האמת: אין לי מושג. שאלה זו -
אם אדם חרד או שייך למפלגה זו או אחרת - מעולם לא נשאלה מאיש
משרד החוץ לפני קבלתו לעבודה, שאלה זו לא נשאלה, אינה נשאלת
ולא תישאל כל עוד אהיה אני אחראי לדבר. (א.מ. גניחובסקי: ואין
נתקבלה הפקידות?) בדרך המקובלת, באמצעות נציבות הסגנון. כשם
שלא סיבתית לקבל אדם לעבודה בגלל היותו דתי, כן לא אקבלו לעבודה
בטל כד.

הינו"ר י. גורני:

רגש דתי או קיום מצוות מעטיות אינם
יכולים לסמס קריטריון לקבלה לעבודה.
אי-אפשר לסאול אדם אם פועם בלבו רגש דתי. לא ברור לי למה מתכוון
חבר-הכנסת גניחובסקי בשאלתו.

א.ד.

א.ס. גניחובסקי:

איני מאמין כי הפקידות הורכבה בדרך זו. חיפשו אנשים מתאימים בין חוגים וטפלות, ופסחו טרונט מה על חוגים מסוימים. מטרה החוץ צריך לפנות לכל החוגים, כדי לקבל מהם לעבודה אנשים מוכשרים.

ד"ר נ. איתן:

מר גניחובסקי טרעה טעות יסודית, והוא יזכח בכך אם מסקור את מצב הפקידות במסדר החוץ, בפידה שאני בקיא באידיאולוגיה או בהסתייכות הטפלות של האנשים. במסדר החוץ יש מנהל כללי אחד, ואני מבטיחכם שהוא בלתי טפלותי. יש שלושה סגנים למנהל הכללי, שנים בלתי טפלותיים לחלוטין; השלישי הוא חבר מפא"י, אבל לא הועסק במסדר החוץ בשל כך. הוא אחד העובדים הוותיקים של המחלקה הסדינית של הסוכנות, שעבר באופן טבעי למסדרנו. יש במסדר יועץ סדיני, איש בלתי טפלותי, אבל חרד בהחלט. גם היועץ הטפטי הוא בלתי טפלותי ואיש חרד.

מנהל המחלקה לארצות-הברית, עד כמה שידוע לי, הוא איש בלתי טפלותי, אבל אם יש לו איזו נטייה טפלותית, בוודאי שלא למפא"י, על כל פנים אני לא הרגשתי בנטייה טפלותית אצלו. מנהל המחלקה לאמריקה הלטינית הוא יהודי מצ'ילי, ואין לי טושט על הסתייכותו הטפלותית, בכל אופן לקחנו אותו לעבודה בגלל בקיאותו בעניינים. מנהל המחלקה לארצות אסיה הוא איש שיצא מקבוץ, ואיני יודע איזה הוא. אני יכול להמשיך ולטנות את רשימת מנהלי המחלקות, ולהוכיח כי הם אינם דוקא אנשי טפלות, אתה יוצא מהנחה כי יש פה גורם טפלותי - אין כדבר הזה, ואני נותן לך הבטחה אישית, כי כל עוד אהיה אחראי לענייני מסדר החוץ, לא יהיה כדבר הזה.

קבלת אורחים במסוקות בלתי כשרים - איני זוכר שערכנו פעם קבלת פנים בפלון הסלך דוד. בפידה שהיינו נזקקים לבית סלון לעריכת מסיבה, עסינו זאת עד כה בתל-אביב, ובאו בחסכון שני בתי סלון: הסלון ולמות-אביב, ושניהם - כה נאטר לי - בהחלט כשרים.

חובות נציגינו בחוץ-לארץ - אני מבטיחכם שנציגינו מופיעים כל הזמן בבתי-הכנסת, אנו רוצים בכך ומחנכים אותם לתפקיד זה, שיראו עצמם נציגי הסדינה ליהדות המקום. טבורני כי הביקורת בנדון זה אינה מוצדקת, כי הטעב הוא בדיוק הפוך.

הבלטת הצנע - יש בדבר טרונט סתירה, כי צנע אין מבליטים, הוא קיים. על כל פנים, אנו עושים הכל כדי להנהיג צנע, ונציגינו בחוץ-לארץ מגלים הבנה לקימוצים וחסכון, בפידה שהדבר אפשרי - וזה לא תמיד אפשרי, כי לעתים מוכרחים להופיע כמו יתר נציגי אומות העולם.

היו"ר י. גורי:

את המסך התשובות נסמע בישיבה הבאה.

הישיבה נעולה.